

Omdefinieringen av äktenskapet – skäl till försiktighet

Julian Rivers

Sedan definitionen av äktenskapet ändrades i Sverige fortsätter frågan att debatteras runt om i Europa. I Storbritannien ser lagen om samkönade äktenskap, som väntas träda i kraft i mars i år, ut att bygga på de tre skälen jämlikhet, stabilitet och praktiskhet. Men om man tittar närmare är det ena skälet ofullständigt, det andra spekulativt och det tredje obetydligt. Äktenskapet med dess traditionella definition tryggar mäns och kvinnors lika värde, och främjar också barns välbefinnande. Den nya definitionen av äktenskap däremot leder oundvikligen till att äktenskapets exklusivitet, varaktighet och till och med dess sexuella karaktär ifrågasätts. I detta SEA Paper beskriver professorn i rättsvetenskap, Julian Rivers, varför en sådan upplösning av äktenskapet är ett alltför högt pris att betala för ett förslag som inte fyller något praktiskt juridiskt syfte — argument som fortfarande gäller i Sverige.

Den 15 mars 2012 presenterade Storbritanniens regering sitt förslag att tillåta två personer av samma kön i England och Wales att ingå äktenskap genom en borgerlig ceremoni. De stora protestantiska kyrkorna har i sina reaktioner på förslaget i hög grad använt sig av argument från skriften och den kristna traditionen. Det är inget fel med detta. I en demokrati med många trosuppfattningar bör vi alla uppmuntras att vara öppna med våra djupaste övertygelser, och eftersom en majoritet av befolkningen fortfarande identifierar sig som kristna, kan man förvänta sig att kristna övertygelser har en viss tyngd.

Den mångfaldiga demokratin kan emellertid bara överleva om vi dessutom anger skäl som andra har lättare att förstå. Detta blir allt viktigare med tanke på att det finns tecken på ett stundande "kulturkrig" på området, med fiendskap åt båda hållen istället för gemensamma rationella överväganden. Om de enda skälen mot (eller för) samkönade äktenskap är "ideologiska" eller byg-

ger på magkänsla, så återstår inget annat än ömsesidig misstro.

Syftet med denna uppsats är att lägga fram icke-religiösa skäl att behålla den traditionella juridiska definitionen på äktenskap. Avsikten är inte att ifrågasätta det moraliska i samkönade relationer, möjligheten till registrerat partnerskap eller lagar som förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning. Istället är avsikten att besvara den grundläggande frågan: ska vi se på äktenskapet som den sortens arrangemang som två personer av samma kön kan ingå? Ett samkönat partnerskap kan helt klart *se ut* som ett äktenskap i vissa avseenden, men är de helt oskiljaktiga? Vad är egentligen ett äktenskap?

I den engelska prejudikatinriktade rättsordningen *common law* har äktenskap alltid definierats som den frivilliga, livslånga föreningen mellan en man och en kvinna, och allt annat har uteslutits. Parlamentet har då och då ändrat åldern då man får gifta sig, de släktskapsförhållanden då

äktenskap är förbjudet, de formaliteter som äktenskapet ska inledas med, äktenskapets följder för äganderätt och ekonomi, i hur stor omfattning olika delar av gifta makars vardagsliv får hävdas i lag, samt de omständigheter och den process som måste till för att ett äktenskap ska få upplösas. Men själva definitionen av äktenskap i sig har hela tiden varit densamma.

I grunden har äktenskapets innebörd en social definition, inte en juridisk. När ett par bestämmer sig för att gifta sig, börjar de inte förhandla om paragraferna i ett öppet kontrakt. Istället förutsätter de att det finns en förhandsgiven och välkänd typ av relation som de just ska ge sig in i. Äktenskapet har socialt givna förväntningar, syften eller förmåner, som är inbyggda i själva relationen. Det är det vi menar när vi säger att äktenskapet är en *social institution*. Den juridiska definitionen av äktenskap återspeglar och stöder denna sociala konsensus, och det verkar rimligt att förutsätta en nära koppling mellan juridisk form och sociala förväntningar. Att ändra den juridiska definitionen av äktenskap återspeglar och stöder på samma sätt en annorlunda syn på vad äktenskapet är och vad det är till för.

Regeringen har därför rätt i att deras förslag angår alla, men är oärliga när de skiljer mellan ”borgerligt” och ”religiöst” äktenskap. Juridiskt finns inte den åtskillnaden: äktenskap kan ingås med en borgerlig eller religiös ceremoni, men dess status och följder är identiska. Socialt tänker vi ju inte heller på om folk är ”religiöst gifta” eller ”borgerligt gifta”. De är helt enkelt bara ”gifta”. Debatten om samkönade äktenskap är en debatt om hur lagen används för att ändra innebörden av äktenskapet som social institution. Något som påverkar alla.

REGERINGENS ARGUMENT

Argumentet om jämlikhet

Regeringens förslag domineras av påståenden om jämlikhet, bl.a. i form av begrepp som ”rättvisa” och ”rättigheter”. Enkelt uttryckt anser man att den traditionella äktenskapslagen är dis-

kriminera utifrån sexuell läggning. Diskriminering utifrån sexuell läggning är orättvist, så därför är den traditionella definitionen orättvis. Samma uppfattning ligger bakom påståendet att samkönade par är ”utestängda” från att gifta sig.

Det här argumentet förutsätter det som ska bevisas. Alla lagar som sätter upp kriterier för något är diskriminerande. När lagen diskriminerar utifrån en ”skyddad egenskap” (t.ex. kön, ras, ålder, religion eller sexuell läggning), kan man förstås hävda att diskrimineringen är felaktig. I de flesta offentliga sammanhang, som det politiska livet, affärsvärlden eller arbetsmarknaden, ska sådana åtskillnader inte göras. Men ibland är det riktigt att göra åtskillnader även på dessa grunder. Äktenskapslagen är till exempel diskriminerande sett till ålder; i Storbritannien måste man vara minst 16 år. I vårt samhälle anser vi inte att den diskrimineringen är oacceptabel, eftersom

”Äktenskapslagen är till exempel diskriminerande sett till ålder; i Storbritannien måste man vara minst 16 år.”

den är motiverad. Det är rimligt att barn inte får gifta sig. Äktenskapslagen är också diskriminerande utifrån släktskap och samhörighet: man får inte gifta sig med sin förälder, sitt syskon eller sitt eget barn, och inte heller med något mer avlägsna släktingar. Men även här tycker vi att det är berättigat – äktenskap mellan nära släktingar är medicinskt oförståndigt, och i vilket fall som helst är sexualiserade familjer lika med övergrepp och förtryck. Så vi tänker inte på detta som diskriminering. Det är helt enkelt vanligt moraliskt sunt förnuft. Vi måste akta oss för att omotiverat glida mellan ”diskriminering” i form av åtskillnader över huvud taget, och ”diskriminering” i form av en *olämplig* åtskillnad.

Det enda man här uppnår med begreppet ”jämlikhet” är att bevisa för mycket. Oavsett orsaker är den mänskliga sexualiteten komplicerad och variationsrik. Av de sexuella läggningar som

är i minoritet är den vanligaste förmodligen bisexualitet, och där är det en fråga om grad – många människor har haft åtminstone någon flyktig upplevelse av att känna sig dragen till någon av samma kön. Vidare finns det människor som inte alls är sexuellt dragna till andra, eller som vill ingå långvariga men inte sexuella samlevnadsrelationer. Det finns också människor som bara vill ha korta sexuella möten; en del är beredda att betala för det. Och det finns de som njuter av utmaningen i att upprätthålla flera sexuella relationer samtidigt. Självmedvetenhet, begär, sociala konventioner, valfrihet, beteende och identitet är alla sammanflätade på komplicerade sätt. Den mänskliga sexualitetens normalitetsstånd verkar mångsidigt och ibland rentav kaotiskt.

Av detta följer att för att äktenskapet ska vara ”jämlikt” sett till sexuell läggning, så borde lagen inte vara begränsad till bara en typ av sexuell intimitetssamlevnad. Varför kan inte en man ha två fruar? Varför behandlas inte prostitution som ett slags kortvarigt äktenskap? Varför ska för den delen singlar berövas möjligheten att överföra sin pensionsrätt till bästa vännen? Det kan finnas skäl att dra och inte dra de juridiska gränserna på något särskilt ställe, men till dess att dessa skäl anges är *argumentet om jämlikhet ofullständigt*.

Argumentet om stabilitet

Argumentet om stabilitet är mindre framträdande i regeringens förslag. Men uppfattningen att äktenskapet är en relativt stabil social institution, och att stabilitet är något bra, finns med i bilden. Genom att två personer av samma kön får gifta sig, så uppmuntrar samhället till att de får ha en stabil relation.

Man kan rimligen anta att praktiskt taget inget samkönat par skulle vilja gifta sig om de inte redan är villiga att ingå registrerat partnerskap. Argumentet bygger alltså på att äktenskapet är mer stabilt än det registrerade partnerskapet. Rent juridiskt sett är skillnaden obetydlig. I Storbritannien ingår man äktenskap genom att göra en avsiktsförklaring; registrerat partnerskap kan man

ingå genom att bara skriva under dokumentet om detta. Men sanningen är att vi faktiskt ännu inte vet något om stabiliteten i äktenskap kontra registrerat partnerskap. Registrerat partnerskap har bara funnits sedan 2005, och den statistik som finns hittills kan rentav tyda på att registrerade partnerskap är *mer* stabila än äktenskap.

Även om vi kunde visa att äktenskap håller längre än registrerade partnerskap, så har vi inte visat att det skulle bli någon skillnad om registrerade partners tilläts att gifta sig. Vad statistiken än tyder på, så är det alltid mer sannolikt att relativ stabilitet är en effekt av förhållandets natur och dess sociala kontext, och inte av dess juridiska form. Argumentet undergrävs dessutom av regeringens förslag att göra det möjligt att välja mellan registrerat partnerskap och äktenskap. Logiken i argumentet kräver att alla parter avlägger löften, inte att de får flera olika juridiska former att välja på. Kort sagt är *argumentet om stabilitet spekulativt*.

Argumentet om praktiskhet

Regeringen betonar i någon mån den lilla gruppen med transsexuella personer och de särskilda svårigheter som de möter. De får för närvarande sina äktenskap eller registrerade partnerskap automatiskt upplösta i samband med sitt könsbyte. Om personens make/maka/partner vill fortsätta relationen, måste ett nytt registrerat partnerskap eller äktenskap ingås. Genom att äktenskapet görs könsneutralt behövs inte längre detta. Istället kan parterna välja att bekräfta och fortsätta sitt äktenskap.

Det här problemet berör bara ett litet antal människor, och det opraktiska med att behöva ingå ett nytt registrerat partnerskap eller äktenskap måste vara obetydligt jämfört med själva traumat vid könsidentitetsstörningar och den medicinska och psykologiska behandlingen i samband med könsbytet. I vilket fall som helst måste registrerade partnerskap fortfarande upplösas vid könsbyte, vilket visar åter igen att regeringen inte tar sitt eget argument på allvar. *Argumentet om*

praktiskhet är obetydligt.

Regeringens förslag bygger på tre argument för att ändra den juridiska definitionen av äktenskap. Det ena av dessa argument är ofullständigt, det andra spekulativt och det tredje obetydligt. Det de innebär i praktiken är att det bara kommer att finnas en juridisk ordning för samlevnad, ”äktenskap”, och att det kommer att bli tillgängligt för ett mycket större antal samlevnadsformer än regeringen tänker sig i förslaget. Roten till problemet är att regeringen inte alls tar upp den grundläggande frågan om vad ett äktenskap är, och därmed inte klarar att fastställa och försvara gränserna för en eventuell ny definition.

TVÅ ARGUMENT MOT SAMKÖNADE ÄKTENSKAP

Äktenskapet tryggar mäns och kvinnors lika värde

En av äktenskapets fördelar är att det ger socialt erkännande till en relation där de två ”motsatta könen” är beroende av varandra. Vi lever lyckligtvis i en tidsålder och ett samhälle som har gjort mer än de flesta för att se till att könsrollerna är obestämda, och att män och kvinnor har samma möjligheter till jobb, yrkesbanor och andra sociala möjligheter, eller att utföra uppgifter i det egna hemmet. Men vi brukar fortfarande medge att män och kvinnor är olika på diverse sätt. Poängen med jämställdhet mellan män och kvinnor är inte att skillnaderna mellan dem är irrelevanta, utan att båda är lika värdefulla och nödvändiga. Vi kan ha svårt att klarlägga allt vad skillnaderna innebär, och vi kan ha olika åsikter om deras betydelse, men som många feministiska skribenter mycket riktigt har påpekat så är inte svaret ”könsblindhet”. Med könsblindhet löper man risk att befästa normer och vanor som vanligen gynnar män och förtrycker kvinnor. Den faktiska skillnaden måste uppmärksammas och värdesättas om vi ska kunna trygga jämställdhet. Det är därför vi gör rätt i att oroa oss för det blygsamma antalet kvinnliga parlamentsledamöter eller direktörer.

Äktenskap med den traditionella definitionen är den centrala sociala institution som uttrycker uppfattningen att män och kvinnor är lika värdefulla i egenskap av *män och kvinnor*. Det är bara i äktenskapet könsskillnaderna utnyttjas till förmån för socialt samarbete. I nästan alla andra sammanhang där skillnaderna observeras, allt från idrottslag till offentliga toaletter, handlar det om uppdelning. Den sexuella föreningen i äktenskapet stärker en omfattande ”ömsesidig samhörighet” för man och kvinna. Men äktenskapet är också öppet för många olika synsätt på hur skillnaden mellan dem ska ta form i praktiken. Det skulle vara ironiskt om man, efter att ha reformerat de patriarkala aspekterna i äktenskapet, gjorde själva institutionen könsblind.

”Äktenskap med den traditionella definitionen är den centrala sociala institution som uttrycker uppfattningen att män och kvinnor är lika värdefulla i egenskap av män och kvinnor.”

Äktenskapet som grund för det ömsesidiga beroendet har även bredare samhällskonsekvenser. Det bekräftar normen att alla samhällsinstitutioner bygger på ett ömsesidigt beroende. Vi har i det moderna västerländska samhället ofta märkt en omfattande individualism, liksom att deltagandet i alla former av organiserat samhällsliv minskar kraftigt. Om äktenskapet definieras om till att bli likgiltigt för könsidentiteten, så ökar den här individualistiska tendensen – eftersom det mänskliga samhället, från äktenskapet och utåt, då förvandlas till en fråga om enskilda böjelser och val. Äktenskapet upphör att vara en institution som återspeglar det nödvändiga och naturliga ömsesidiga beroendet mellan män och kvinnor. Varje lyckad relation bygger i någon mån på ömsesidigt beroende, men äktenskapet utskiljer sig genom att det erkänner och värdesätter en skillnad som är djupare än bara karaktär och omständigheter. Kriteriet med man och kvinna tryggar inte bara öm-

sesidigt beroende mellan könen i äktenskapet, utan utgör också modell för och främjar detta beroende i en vidare mening genom hela samhället.

Äktenskapet främjar barnens välbefinnande

Sambandet mellan den traditionella definitionen på äktenskap och mäns och kvinnors lika värde står ganska klart, men följderna för barnen är mindre tydliga. Äktenskap och barnafödande har numera blivit skilda från varandra på ett sätt som inte skådats tidigare. Mer exakt har barnafödande blivit en fråga om valmöjligheter. Tillgången till effektiva preventivmedel gör att beslut att undvika barn blir säkrare. Medicinska framsteg har ökat möjligheterna för infertila och äldre par att få barn. Ensamstående och samkönade par kan numera få barn genom adoption eller medicinska åtgärder.

Trots denna utveckling finns det fortfarande kopplingar mellan äktenskap som det definieras just nu, och att få och uppfosta barn. De flesta gifta par i fertil ålder kan få barn och måste vidta åtgärder för att undvika det. Ensamstående och samkönade par däremot måste tvärtom vidta aktiva åtgärder för att skaffa barn, och förr eller senare blanda in en annan part. Det är långt färre som gör det. Så det finns en social och praktisk förutsättning som sammankopplar äktenskap med barn.

Men kopplingarna går djupare än så. Ett barn representerar det kombinerade genetiska arvet från sina föräldrar. Hon är förkroppsligandet av båda, ett levande vittnesbörd om deras intimitet och en bärare av identiteten från tidigare generationer. Ett barn överlever förmodligen sina föräldrar, och förkroppsligandet symboliserar därmed både äktenskapets varaktighet och dess heterosexuella karaktär. Vi vet att alla dessa sammanvävda relationer är viktiga, både med tanke på den starka önskan människor har att känna till sina genetiska föräldrar (som en del av sin identitet) och på den smärta ett barn upplever vid en skilsmässa. Där kan barnet känna sig nästan bok-

stavligt sönderslitet. Detta innebär att det finns en skillnad mellan sexuell förening och sexuell intimitet. Ett sexuellt förhållande kan kallas en "förening", inte för att den är intensiv, utan för att den kan förkroppsligas i en ny människa. Endast en man och en kvinna kan bilda den biologiska enhet som har kapacitet att ge upphov till en ny varelse som är "fri och lika i värde och rättigheter". Ingen ny människa kan finnas som levande uttryck för intimiteten hos ett samkönat par.

Att omdefiniera äktenskapet till att omfatta samkönade relationer får två särpräglade effekter. När det gäller samkönade par sätter omdefinitionen effektivt stopp för diskussionen om hur barn påverkas av samkönat föräldraskap. Men framför allt skär den av de presumtiva kopplingarna mellan äktenskap, barnafödande och släktskap för alla.

Vad gäller den första punkten finns det en oavslutad och kontroversiell debatt om hur barn påverkas av samkönat föräldraskap. Utöver de starka politiska intressena finns problemen med vad man jämför samkönat föräldraskap med (ensamstående föräldraskap, styvföräldraskap, barnhem och andra institutioner, naturligt föräldraskap?) och vad som räknas som negativa följder. Lägg sedan till detta förvrängande faktorer som små urvalsgrupper, samhällsklass, utbildning och andra splittrande händelser i tillvaron, så blir det ett enormt utrymme för stridigheter. Den rådande uppfattningen är dock att samkönat föräldraskap inte har några markanta brister, även om en aktuell stor studie har ifrågasatt detta.

Hur som helst så vet vi att de olika könsroller hos en pappa och en mamma är viktiga för barns psykologiska utveckling. Det får åtminstone anses *möjligt* att två "pappor" eller "mammor" inte kompenserar för den frånvarande moders-/fadersgestalten. De uppgifter som finns om detta är ofrånkomligen få, och det kommer att dröja länge innan vi vet med säkerhet hur ett samkönat föräldraskap påverkar. Genom den senaste tidens förändringar kan samkönade par redan nu skaffa barn, och när man omdefinierar äktenska-

pet gör man det omöjligt att ompröva den utvecklingen. En sådan självsäkerhet tycks förhastad.

Men något som kan ha en mer markant inverkan på barnen är vad de får för plats i äktenskapet i största allmänhet. Alla barn har en sorts moraliskt anspråk på sin biologiska mamma och pappa; ett anspråk som bygger på att det var de som gav upphov till dem och att det i princip är bra för

”En omdefinition av äktenskapet bryter den nödvändiga kopplingen till barnafödande, på det sättet att äktenskap inte längre betyder ”den relation som normalt och naturligt ger upphov till barn och därmed ett släktskapssamband.”

alla barn att växa upp hos sina biologiska föräldrar, som är hän- givna en relation till varandra och till barnen. En omdefinition av äktenskapet bryter den nödvändiga kopplingen till barnafödande, på det sättet att äktenskap inte längre betyder ”den relation som normalt och naturligt ger upphov till barn och därmed ett släktskapssamband”.

Dess inneboende syfte kommer att förmins- kas, till en sexuell-intim samlevnadsform. Och det är negativt för barn om deras föräldrar börjar tro att det enda ett liv som gift innebär är sexuell-intim samlevnad. Varje barn behöver föräldrar som ser sitt äktenskap som förkroppsligat i sina barn. Barn har nytta av starka och bredare nätverk av släktingar, inte minst far- och morföräldrar, och det är orealistiskt att anta att sådana kan skapas bara genom avtal. Att bryta de inneboende kopplingarna mellan äktenskap, barnafödande och släktskap medför en risk att barnen ytterligare blir ”bekvämlighetsinslag”, att de blir ”det ultimata tillbehöret” – ett medel för sina föräldrars lycka, och i slutändan underordnade deras intressen, istället för personer med lika värde och med en likvärdig del i äktenskapets lycka.

VAD ÄKTENSKAPET KOMMER ATT INNEBÄRA

I regeringens förslag finns ingen definition av äktenskapets andemening, och det går därför inte heller att rationellt avgöra vilka relationer och arrangemang som ska och inte ska behandlas som äktenskap i lagen. Man tycks ta för givet att äktenskap kommer att betyda en exklusiv och permanent sexuell förbindelse mellan vilka två vuxna som helst. Men om förslaget införs, vad kommer då äktenskapet att innebära?

Den outtalade grunden för att ändra äktenskaps- ets innebörd är rimligen *radikal valfrihet*. Eftersom registrerat partnerskap redan ger en motsvarande juridisk ram som fungerar i praktiken på ungefär samma sätt som äktenskap, så ska kampanjen för samkönade äktenskap bäst ses som ett försök att åstadkomma samhällets fulla erkännande av sexuella minoriteter. Detta erkännande bygger på synen att olika sexuella val inte ska följas av att man missgynnas i samhället. Istället ska individuella beslut på detta område vara nog för en likvärdig respekt från offentligheten. Problemet är att det här resonemanget går längre än exklusiva och permanenta sexuella samlevnadsförbindelser. Den ifrågasätter även andra gränsdragningar.

Äktenskapets exklusivitet kommer att undermineras

I förslaget att utöka äktenskapet till samkönade par förutsätts att äktenskap uteslutande syftar på två personer. Varför ska inte detta också vara en fråga om personligt val? Om en minoritet som definieras efter sexuell läggning kan få äktenskapet omdefinierat så att det passar deras önskningar, varför kan då inte andra minoriteter det också, rent pragmatiskt och politiskt sett? I traditionell islam får en man ha upp till fyra hustrur, och förespråkarna för polyamori argumenterar för att det inte ska finnas några gränser för hur många partners man kan välja. När samhället reglerar människans sexualitet finns faktiskt även den aspekten med i bilden.

Sexuellt ömsesidigt beroende uttrycker äktenskapets exklusivitet. Att människan onekligen är man och kvinna i det här sammanhanget bekräftar vår intuition att den sexuella exklusiviteten spelar roll. En man och en kvinna representerar mellan sig mänskligheten och dess framtid, på ett sätt som två personer av samma kön inte gör. Om två personer av samma kön kan ingå äktenskap med sexuell intimitet och samlevnad som skäl, varför kan då inte tre?

Äktenskapets varaktighet kommer att undermineras

Även om det är relativt lätt att skiljas, så är avsikten med äktenskapet fortfarande att det ska vara livslångt. Varaktigheten tjänar viktiga personliga, sociala och ekonomiska syften. Ömtåliga äktenskap gör betydande skada i 2000-talets brittiska samhälle. Problemet är att stabilitet kräver att man avstår det självständiga valet. Varför ska man vara så dåraktig så man signerar bort sina framtida valmöjligheter för resten av livet? Om man nu får välja villkoren för att ingå äktenskap, varför ska man då inte kunna välja en mindre permanent form av relation?

Äktenskapets varaktighet symboliseras av livet hos det barn som förkroppsligar det. Men om äktenskapet inbegriper att välja en relation som inte har något inneboende samband med fortplantning, varför ska det då inte inbegripa att man kan välja en tidsbegränsad relation? Att det går ut över barnen är förmodligen mindre viktigt jämfört med oberoendet.

Åter igen är inte dessa tankar några fria fantasier. Andra samhällen har kända former av tidsbegränsade förbindelser, och kampanjer pågår nu i länder som har accepterat samkönade äktenskap, för att göra även denna aspekt till en fråga om valmöjlighet.

Den sexuella dimensionen av äktenskap kommer att undermineras

I den brittiska lagen är äktenskap en sexuell relation. Oförmåga och avsiktlig vägran att full-

borda ett äktenskap är godkända grunder för att annullera det, och otrohet är ett av de fem fakta som används för att påvisa ett oåterkalleligt sammanbrutet äktenskap. Även om man i teorin kan föreställa sig att domstolarna försöker fastställa motsvarigheter för samkönade par, så kommer lagen i praktiken att få dra en slöja över förhållandets sexuella dimension, och låta tvisterna avgöras av det breda begreppet ”orimligt beteende”. I lagen om registrerat partnerskap från 2004 klarläggs uppenbarligen inte den sexuella dimensionen i ett samkönat partnerskap, och det behandlas därför som en fråga om val och överenskommelse. En nära samkönad samlevnadsform behöver inte vara sexuell aktiv, och då blir äktenskap och sex skilda från varandra på samma sätt.

Med tanke på att registrerat partnerskap inte behöver vara en sexuell aktiv relation, så blir det då ologiskt att förvägra nära släktingar att ingå detta civilstånd. Naturligtvis har staten intresse av att förhindra att barn föds ur incestförhållanden, men detta omfattas redan av lagen om sexualbrott. Staten borde inte ha något vidare intresse av att förhindra formella förbindelser mellan ogifta familjemedlemmar. Äktenskapet kommer i detta avseende att bli som det registrerade partnerskapet, och drabbas av samma ologiskhet. Om äktenskap inbegriper relationer som inte nödvändigtvis är sexuella, så kan man använda ordet äktenskap om vilka samlevnadsformer som helst mellan vuxna som vill få formellt erkännande och andra förmåner.

Äktenskapets moraliska tyngd undermineras

Som redan har påpekats i början av denna artikel, kan vi inte förvänta oss att den politiska debatten i en pluralistisk demokrati bara bygger på teologiska argument. Emellertid är det från sin historiska plats i kristen teologi som äktenskapet, i dess traditionella definition, tar åtminstone en del av sin sociala betydelse. Det är först nu under den senaste generationen som den engelska kyrkan har upphört att spela någon central roll i re-

formen av äktenskaps- och skilsmässolagarna. Om äktenskapet omdefinieras avskils det från sitt arv, och dess moraliska tyngd och sociala betydelse undermineras.

I traditionell kristen undervisning skapade Gud människan till man och kvinna. I äktenskapet går de två halvorna av mänskligheten samman för att dela sitt liv och arbete, och för att avla fler människor. Individens otillräcklighet pekar också på människans beroende av Gud, precis som den gemensamma förmågan att "avla" barn vittnar om att vi är skapade till hans avbild. Dessutom är äktenskapet en symbol för det ömsesidigt kärleksfulla och beroende förhållandet mellan de olika personerna i treenigheten. Det avbildar även relationen mellan Jesus och hans kyrka. Äktenskapets exklusivitet och varaktighet representerar den ende sanne Gudens trohet och vår hängivenhet för honom. Den sexuella föreningens behag visar på den större glädjen i den andliga föreningen med Gud. Äktenskapet är en del av den skapade ordning som både kan förvrängas avsevärt av samhället, och förvandlas positivt i ljuset av den djupaste teologiska symbolik. Det är därför så många kristna tar äktenskapets fulländning, exklusivitet, varaktighet och sexualitet på så stort allvar.

Det är sannolikt att denna intensiva teologiska symbolik är en underförstådd del av varför vi *alla* tycker att äktenskapet spelar så stor roll. Man behöver inte dela den kristna världsbilden för att hålla med om att det sociala erkännande, som den äktenskapliga etiketten medför i det brittiska samhället, i hög grad kommer från detta underförstådda teologiska arv. Men om äktenskapet omdefinieras till att innefatta samkönade förbindelser blir detta arv undergrävt, och därmed i slutändan också just det sociala erkännande som rörelserna för de olika formerna av sexuell frihet strävar efter.

SLUTSATS

Förslaget att ändra den traditionella definitionen av äktenskap bygger på en känsla av att man-kvinnakriteriet inte medför någon särskild nytta

för samhället och utgör en godtycklig begränsning. Men så är inte fallet. Äktenskapet bekräftar mäns och kvinnors lika värde, och främjar barns välbefinnande. Logiken med likvärdigt erkännande och radikala valmöjligheter innebär dessutom att gränserna för eventuella nya definitioner blir mycket mer sårbara. Ifrågasättanden av äktenskapets exklusivitet, dess beständighet och dess sexuella karaktär kommer att bli oundvikliga. Äktenskapet riskerar att bli ett obestämt formaliserat familjearrangemang mellan ett obestämt antal människor på obestämd tid. Med den inriktningen kommer äktenskapet som begrepp till slut att lösas upp helt och hållet.

Julian Rivers har skrivit regelbundet för tidskriften Cambridge Papers under de 20 år den kommit ut. Han har gett ut rikligt med material inom konstitutionell rätt, rättsteori och juridiska och religionsvetenskapliga studier. Han är professor i rättsvetenskap på juridiska fakulteten vid University of Bristol, redaktör för Oxford Journal of Law and Religion, samt medlem i styrelsen för Ecclesiastical Law Journal..

Copyright (C) Jubilee Centre. Med ensamrätt. Originalartikeln med fotnoter finns på webbadressen: <http://www.jubilee-centre.org/document.php?id=432>

Svensk översättning: Carl-Henrik Hammarlund.

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) månatliga artikelserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.